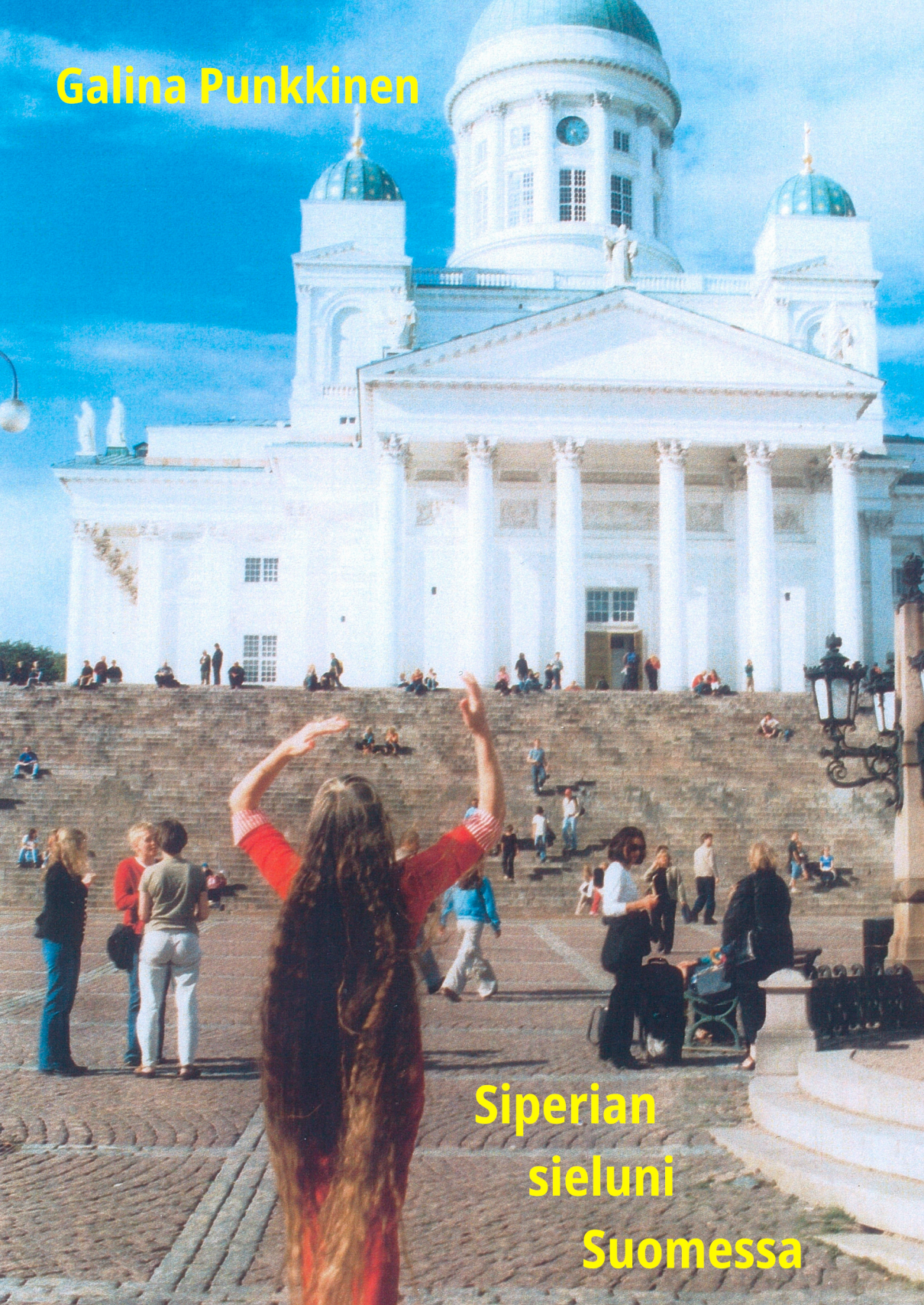

Galina Punkkinen

**Siperian
sieluni
Suomessa**

Siperian sieluni Suomessa

Lausun siperialaisen sydämellisen kiitoksen Luumäen kirjoittajapiirin perustajalle Anja Romulle, joka on minun tekstien innoittaja. Hän osasi rohkaista, kannustaa ja auttaa aina.

Kiitän myös ystävääni Anne Vanha-Similää, joka kannusti ja rohkaisi lähettämään kirjoituksiani kilpailuihin ja julkaisemaan niitä.

Suurkiitos monista kirjan valokuvista kuluu valokuvausta harrastavalle luumäkeläiselle Marja-Liisa Nurkalle, jonka kanssa olemme tehneet yhteistyötä.

Galina Punkkinen

Siperian sieluni Suomessa

© 2019 Galina Punkkinen

*Kirjan kuvat: **Marja-Liisa Nurkka***

*Toimittaminen ja taitto: **Kirsi Komulainen***

3. painos

Kustantaja: BoD™ – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789523300682

JÄNIS DIPLOMAATTI

Jos kettu viekastelija ei olisi syönyt emojäniksen kaikkia kolmea poikasta, jänis olisi vieläkin asunut siperialaisessa syntymämetsänsään Tomj-joen tuntumassa. Hänen valkoinen turkkinsa oli hyvin sopeutunut Siperian pakkaseen. Tämän ihmelahjan vuoksi jäniksellä oli karhujenkin keskuudessa paljon sydänystäviä. Mutta Viekas – näin kutsuttiin hänen hyvää tuttavaansa kettua – oli herttainen kaikin puolin: käynti sulava, ääni hiljainen, puhe sulava ja makea, eleet hitaita, sulavia ja helliä. Hän tuoksui havuparfyymilta ja vasemmassa korvasa loisti kivi, ametistia muistuttava. Lämmin ja kaunis eläinolento! Onnellinen äitijänis ei tuuminut kauan merkkipäivänään ja kutsui illalliselle ihastuttavan ketun. Kauan odotetut rakkaat puput täyttivät tasan viikon! Jänis valmisti kuivatuista heinistä, tammen- ja omenanpuunkuorista salaattia. Pääruokana hän päätti tarjota ketulle oikean herkkupalan – teeripaistia pajukastikkeessa ja ruokajuomaksi varhaiskevään koivun mehua.

Viekas tullessaan suuteli ja halaili emäntää, ihaili hänen pienokaisiaan, kehui syötävää, erityisesti teeripaistin ruokahalua herättävää tuoksua. Aterian jälkeen vieras ystävällisesti ehdotti emännälle, että tämä menisi lepäämään. Vieras voisi tyhjän kiitoksen asemesta pestä kaikki astiat. Siperialaisen jäniksen suvussa ei tiedetty, mitä kierous

on, siksi ilman taka-ajatusta emäntä otti ”kiitoksen” vastaan. Minuutin kuluttua emojänis katsoi onnellisia pupulapsen unia. Yksinäinen korppi lävisti hiljaisuuden sydäntä vihlovalla huudolla kesken jäniksen unen. Tarkoitus oli varoittaa jänisystävää, mutta iäkkään linnun ainoa silmä ei ehtinyt huomata ajoissa, mitä oli tapahtumassa. Naarasjänis, joka vielä tunti sitten olisi voinut nimittää itseään äidiksi, huomasi olevansa orpo ja parhaan ystävättärensä pettämä. Ensimmäisenä ajatuksena oli juosta viekastelija kiinni, mutta toinen ääni sanoi: Ei kannata juosta, et saa kuitenkaan kiinni. Jänis tiesi, että Vieksalla oli liian nopea askel ja hyvän ruokahalun lisäksi veitsen teräviksi teroitettut hampaat.

Kipu ja itsesääli eivät antaneet sielunrauhaa. Emojänis päätti itse lähteä pakoon paikasta, joka aiheutti menetyksen takia syviä sydänsuruja ja suuren pettymyksen ja joka olisi aina muistuttanut petturiystävästä. Pakomatka Siperian taigalta jatkui kolme vuotta, kolme kuukautta, kolme päivää: Uralin vuorelle saakka, siellä lepo, ja sitten länteen, länteen.

Vaikea oli unohtaa yötä, jonka hän vietti kaukana omasta synnyinkodistaan, kaukana Tomj-joen rannoista, kaukana taigan sekametsistä, kaukana omasta setripuustaan, joka antoi ruokaa ja suojaa koko suvulle.

Kauas jäi pupujen tuore hauta, jolla kukkien asemesta oli yksi seppele tehty setripuun vanhoista kävyistä. Hädin tuskin hän muisti, miten oli onnistunut pääsemään ortodoksien hautausmaalle, joka si-

jaitsi kirkon kaakkoispuolella krouvia vastapäätä, siihen rauhalliseen paikkaan ihmissilmän ulottuville.

Yhtä asia hän ei koskaan unohda. Se oli paikka lähellä hautausmaata, johon hän pysähtyi puhdistakseen verta etukäpälöistä muistaen, että ilvekset rakastavat sitä kuin karhu hunajaa. Siellä hän nukahti ja hätkähti pehmeää kosketusta... Piti kai nousta ja juosta, piti pelastautua, mutta hän tajusi, että ei pystynyt nousemaan. Jäniksen silmiin katsoi nainen, jonka hevonen seisoj noin metrin päässä korkean koivun vieressä.

– Rakas, täältä saisi jäniksenlihaa. Se on haavoittunut, ei pysty liikkumaan. Tule tänne, ihmisolento puhui kuin olisi laulanut, jollekulle.

Silloin jäniksen oli pakko käyttää ylhäältä annettua lahjaa. Se lahja periytyi heidän suvussaan jo satojen vuosien takaa ja se toimi suojelusenkelin kaltaisena.

– Kunnioitettu tuntematon ihminen, olen teidän kieltänne puhuva jänis. Minun tappaminen olisi kuolemansynti. Menkää rakkaatne luo ennen kuin ...

Kun nainen kuuli jäniksen sanat, hän kirkui sydäntä särkevästi ja lähti juoksemaan. Jänis kiitti puhelajaa, joka oli toiminut taas suojelusenkelinä.

– Tervetuloa meille kylään, kuului uuden asuinpaikan ensimmäinen ääni. Tämä ääni kuului rusakolle, joka katsoi jänistä hymyillen

ja herätti ensisilmäyksellä luottamuksen. Rusakko puhui lämpimästi. Näin vain äidit puhuvat omille lapsilleen, ei tuntemattomille.

– Sinä laskeuduit ortodoksien hautausmaalle. Anna, minä hoidan sinun käpälät kuntoon ennen kun kettu tai ilves hyökkäävät. Sinun lisäksesi meillä on vielä toinen uusi asukas, sulava ja suloinen kettu jostakin kaukaa. Paikallinen rusakko kertoi, että kaunis kettu haluaisi muuttaa hautausmaalta asumaan meille linnoitukseen. Täällä on joskus kukkia ja silmuja, mutta linnoituksessa meille jäniksille on porkkanoitakin välillä tarjolla ja kettu on meistä kovasti kiinnostunut. Mutta heinien, kukkien ja pajujen takia sinun ei kannata viettää elämää täällä surupaikassa. Sitä paitsi täälläkin on ilveksiä ja kettuja meitä vahtimassa. Puhumattakaan susista ja huuhkajista. Sinulle minä järjestän kulkuluvan pääportin kautta linnoitukseen. Voit lähteä nyt heti minun kanssani, jos vain pystyt liikkumaan. Tiedätkö muuten, sen muuttajaketun liian hiljainen ääni, liian sulava askel ja liian makeat sokerisanat herättävät meissä epäilyksiä: puhuuko hänessä hyvä sydän vai paha aikomus?

Mikä myötämielinen rusakko, kuin olisi Tomj-joen rannalta kotoisin, puhuva jänis mietiskeli. Vasta nyt hän huomasi lähellä olevan haudan. Pieni puinen risti oli merkinä, että siinäkin oli jonkun lapsen hauta. Ajatus omista pikkupupuista ja salakavalasta ketusta puristi sydäntä. Piti etsiä parempi suojapaikkaa ja päästä yöllä Lappeenrannan portin kautta linnoitukseen rusakon luo. Rusakko lupasi hakea tulokkaalle syötävää kunnes käpälä olisi kunnossa. Jänis nosti päätä ja

alkoi etsiä paikkaa, missä voisi lepuuttaa raskaasta matkasta heikentynyttä ruumista. Silloin hän jähmettyi. Hän huomasi Viekkaan, joka söi jotakin tai jonkun, noin neljän - viiden haudan päässä. Viekkaan toisen ketun kanssa kotinurkilla taistelussa revitty häntä paljasti heti tutun maanmiehen. Tarkemmin sanoen hännänpään pitsimuoto kertoi hetkessä kaiken tämän hännän omistajasta. Tuli selväksi, ketä linnoituksen rusakko oli tarkoittanut.

– Ei voi olla totta. Mutta voi, totta se oli! Tämä uusi tosiasia muutti kaiken. Miten hyvä oli, että hän, siperialainen jänis, lyhyesti sanottuna Sib, jota kotona kutsuttiin Sibiksi – diplomaatiksi, oli ehtinyt ystäväystyä paikallisen rusakon kanssa. Kyllä, nyt piti varoittaa koko jänisveljeskuntaa kettupedosta, joka peitti rikolliset jälkensä neljännen tuhannen kilometrin kotoa tuntumassa.

Ilman vaikeuksia jänis suoritti muuttopuuhat. Kaikki olisi ollut hyvin, jos rusakon emo ei olisi vastustanut päättäväisesti miehen päätöstä.

– Jos se olisi ollut joku rusakoista, meidän maanmiehiämme, mutta tämä tuntematon jänis - kulkija... Kuka tietää hänen metsäjäniksen ajatuksiaan, hän selitti. – Ja vielä sairaskin.

Jotta ei olisi asettanut myötemielistä rusakkoa noloan asemaan, jänistulokas pyysi anteeksi häiritsemistä ja sanoi, että hän keksii oleskelupaikan jostakin yöhön menneessä. Mutta ennen kuin hän lähtisi, hän haluaisi kertoa heille jotakin, mikä voisi olla tärkeä tieto koko jänisyhteisölle lajista riippumatta.

– Se kettu, mistä sinä, rusakko, puhuit, se on sama viekasteliija kettu, joka pakotti minut jättämään koko jänissukuni, Siperian sekametsät ja lasteni yksinäisen haudan, joka oli ympäröity vadelmapensaille.

– Ja mitä tästä ketusta? Naarasjänis kysyi höristäen korviaan malttamattomasti.

– Jos huomaatte ketun, jonka hännänpää on kuin virkattu pitsi ja joka sen vuoksi usein pitää häntää koipien välissä: varokaa!! Se tappoi minun kolme pupujussiani.

– Kostoja en halunnut sittenkään, vaan lähdin kauas. En kuunnellut taigan oraakkelia, joka ennusti Viekkään lähtevän minun perään.

– Me kostamme sinun pupulapsukaisten puolesta! Pitäisi kutsua kokoukseen linnoituksen jänisveljeskunta. Minun hyvä tuttava orava tekee sen jo tänään. Kun naarasjänis puhui, hänen isot mantelisiilmänsä täyttyivät kyynelistä.

– Rakkaat ystävät! Ei kostoja. Ei vihaa. Ehdotan neuvotteluja, keinoja, mitä sivistyneet ihmisolennot käyttävät. Minun synnyinmetssä sana merkitsee paljon, joskus on sopiva sana kaikkein tärkein keino hoitaa asiat.

– Kuule, metsäjänis. Puhut neuvottelusta. Puhut sanasta. Mitä sinä sillä tarkoitat? Nyt sananvuoron otti rusakkoperheen isäntä.

– Rusakko, ole hyvä, älä kutsu minua ”metsäjänikseksi”, äläkä ”jänikseksi”. Siellä, mistä olen kotoisin, jokaisella jäniksellä on oma

nimi. Tämän nimen meille antaa vain ja ainoastaan äiti. Jos käy niin, että hän menehtyy synnytyksen aikana, tämä tehtävä siirtyy isälle. Näin kävi minulle. Nimeni on ”Nopea Sib” tai jotkut sanoivat vain ”diplomaatti”.

Ja nyt sanasta. Sana, mielestäni, on ajatus, äänteellä ilmaistu, siis äänimerkki. Siis, sana on äänne, yksi äänne, kaksi äännettä, paljon äänteitä. Ja ajatus! Sekin on niin tärkeä. Ajatuksia on liian paljon. Nii-tä voi verrata kukkiin: kauniita - rumia, hyviä - pahoja, makeita - kitkeriä, kirkkaita - kalpeita, värikkäitä - värittömiä, rohkeita - pelkureita, auttavia ja sydämettömiä...

– Nopea, nopeasti sinä puhut. Pysähdy, ole hyvä, Nopea Sib, keskeytti rusakkoemo.

– Sinä et lähde enää mihinkään. Me löydämme sinulle yösijan kuusenhavulta. Olet hyvä puhuja. Me tarvitsemme syksystä alkaen jä-nisten kouluun opettajaa, mä tahdon että munkin pupupoikaset olisivat kuin sinä... osaavat puhua kauniita sanoja, paljon sanoja, puhua kuin sinä nyt meille puhut, diplomaatti.

– Teillä päin sana on tärkeä. Meillä täällä merkitsee paljon har-kitseva silmä. Me vaistoamme vihollisten jäljet lumen, oksien, lehtien altakin, puhui taas rusakkoperheen isäntä.

– Mistä sinulla nämä tiedot ”sanasta”?

– Minua opetti Siperian taigan oraakkeli. Hän sanoi, että ham-paiden avulla välienselvittely on synty, joka johtuu historian alkuajas-

ta, vanhakantaisesta kulttuurista. Hampaat, keppi ja peitsi. Kun sanalla korvataan väkivallan välineet ja tappoaseet, vain silloin me maan päällä oleskelevat olennot voimme pitää itseämme sivistyneinä. Niitä ajatuksia oraakkeli toisti meille väsymättä. Ei ihme, että eriuskoisten ja eri-ikäisten eläinten kesken ei ollut henkirikoksia eikä väkivaltaisia välienselvittelyjä lainkaan. Me kaikki: 707 metsähiiriä, 47 ilvestä, 107 jäniksiä, 77 oravaa, 17 karhua, 27 sutta, 7 naarastiikeriä ja 7 leopardia asuimme keskenämme veljellisesti sovussa. Lukuun ottamatta yhden ketun salakavalua temppuja.

– Ja tiikerinmetsästäjä oli minun ystävä.

– Sitä minä en usko, keskeytti emorusakko hermostuneesti.

– En minäkään olisi itse uskonut, ellei... Minun on pakko paljastaa teille salaisuus. Tiikerinmetsästäjä löysi minut, kun jäin ilman vanhempiani viikon ikäisenä. Hän toi minut kotiin omille lapsilleen leikkikaveriksi. He puhuivat minulle heidän äidinkielellään kuin minä olisin ollut yksi heistä. Viikko viikolta, kuukausi kuukaudelta. Kohta tuli minun kurkusta ensimmäinen ihmisolennon sana. Yksi, kaksi, kolme sanaa heidän kielellä. Tottumuksesta perheellä syntyi kiintymys minuun, melkein rakkaus minua, jänistä kohtaan. Ja vielä yksi asia, mikä vaikutti minun kohtalooni. Kerran tiikerinmetsästäjä toi kotiin sokean Kolyvanista kotoisin olevan vanhuksen, joka elätti itseään enustaen vain taigan asukkaille. Outoa. On tosi outoa.

– En unohda koskaan hänen silmiensä pupillia. Joka kerta kun hän otti vuorotellen minun käpäläni käteensä, molemmat pupillit tuli-

vat hiilenpunaisiksi ja kun hän laski käpälän varovaisesti lattialle, pupillit muuttuivat värittömäksi. Kun koko rituaali oli suoritettu, hän kääntyi minun isäntäni puoleen. Se mitä tämä sokea, joka näki minut ensimmäisen kerran, kertoi, oli kuin salama kirkkaalta taivaalta. ”Hän, Nopea Sib, ymmärtää meidän ihmisten kieltä ja itse osaa puhua. Ja mitä minuakin pelottaa, että jossakin kolmannen vuosituhannen alussa maailmaa katsoo tämän Nopean Sibin jälkeläisiä karhun ja leopardin seurassa. Outoa seurue on. Ja vain Jänis, joka osaa puhua venäjäksi”, näin silloin päätti sokea ennusteensa.

– Nyt te tiedätte kaiken minusta, Nopea Sib lausui surullisesti.

– Tiedämme ja luotamme. Sinä tulet asumaan täällä meidän luonamme kanssa linnoituksessa. Sinusta tulee meidän rusakkojen uskollinen ystävä ja kaikille lapsillemme hyvä opettaja.

Alisa ja Galina 2012. Kuva: Alisan isoisä Sergei Senitsev.

I

*Minun jouluni
Suomessa*

JOULUARVOITUS

Ovikello soi, soi muutamia kertoja peräkkäin. Kuka se voisi olla? Tuolla tavalla soittavat ovikelloa hermosairaat, lapset tai ihmiset, silloin kun on kyseessä hätä. Avasin oven ja näin suomalaisen naapurini kahden lapsensa kanssa. Hämmästyksissäni en pyytänyt häntä tulemaan sisään, vaan halusin kuulla, miten voin auttaa.

– Nadja, voinko minä jättää sinun luoksesi pariaksi tunniksi Jonatanin ja Anninan, kun minun äiti ei tullut ja minun pitää lähteä nyt Lappeenrantaan, sanoi Eija äänellä, jolla vain anotaan. Noteerasin, miten ihminen muuttuu, kun hän on anojan roolissa. Mitä oli käynyt Eijalle, kun minua iloisen ihmisen asemesta katsoi sammunut kynttilä. Onkohan Eijalla syöpä, juolahti mieleeni. Naapuri tulkitsi väärin minun pitkittyneen "kylläni" ja näytti minulle kassin, jota hänen tyttärensä piti kädessään.

– Tässä on heidän lelujaan, niin sinun ei tarvitse keskeyttää omia tekemisiäsi, kun ennen joulua kaikilla on touhua, jatkoi Eija ja hänen epävarmassa anovassa ääriensävyssään soi selkeästi "iltasoinnin" surullinen sävel...

– Totta kai, totta kai lapset voivat olla meillä, vakuuttelin kii-reesti ja moitin mielessäni itseäni siitä, että en heti ottanut heitä vastaan samalla tavalla kuin haluaisin toisten ottavan minut vastaan.

Siperian sieluni Suomessa on "Silta Siperiasta Suomeen" -trilogian kolmas osa.

Siperian naisen kohtalona on rakennettu silta Länsi-Siperian yliopistokaupungista Tomsista länteen.

Leningrad ja elämä, täynnä tunteita, rakkautta, vaikutelmia, kansainvälisyyttä on jätetty. Sillalla tapahtuu paljon ja yksi niistä pakottaa Galinan pyrkimään kotimaansa rajan yli.

Uusi ovi on avattu.

Leningradista Suomeen saapumispäivästä hän päättää tehdä juhlapäivän. Mutta uudessa kotimaassa kasvu ja selviytyminen ovat murheita, surua, ennakkoluuloja täynnä...

Mutta tämä nainen etsii ja löytää "lähteitä", joiden avulla ja ansiosta hänestä tulee selviytyjä.

Kirjassaan Siperian sieluni Suomessa Galina Punkkinen kuvailee venäläisen sielun avoimuudella Suomea, suomalaisia, kyynelten ja nautintojen hetkiä.

Silta Siperia - Suomi on rakennettu.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi